

file

F 554/71

ADVIESCOMMISSIE
INZAKE
VOLKENRECHTELIJKE VRAAGSTUKKEN

'S-GRAVENHAGE, 15 januari 1971
Ministerie van Buitenlandse Zaken Plein 23

*

No. 972

RAPPORT

betreffende vertegenwoordigers van staten bij internationale organisaties; derde reeks ontwerp-artikelen van de Commissie voor Internationaal Recht (artt. 51-116)

In l e i d i n g

1. Dit rapport behandelt de derde en laatste reeks van ontwerp-artikelen betreffende vertegenwoordigers van staten bij internationale organisaties, die door de Commissie voor Internationaal Recht van de Verenigde Naties (I.L.C.) zijn opgesteld. Over de beide voorgaande reeksen heeft de Adviescommissie rapport uitgebracht op 14 mei 1969 (de artikelen 1-21, zie document 920 van de Adviescommissie), onderscheidenlijk op 23 juli 1970 (de artikelen 22-50, document 949). De onderhavige derde reeks is door de Minister van Buitenlandse Zaken 15 september jl. aan de Adviescommissie met verzoek om rapport voorgelegd.

A l g e m e n e o p m e r k i n g e n

Code- of verdragsvorm

2. De Adviescommissie heeft vernomen, dat een vertegenwoordiger van de Regering in de zesde commissie van de Algemene Vergadering der Verenigde Naties heeft bepleit, de onderhavige artikelen neer te leggen in een of andere code, dus een akte waar de staten geen partij bij worden, in plaats van in een verdrag. De Adviescommissie kan dit standpunt niet delen. Zij is in meerderheid geporteerd voor de verdragsvorm. De ervaring leert, dat het praktische nut van een code voor de internationale rechtsbetrekkingen te verwaarlozen is. Herinnerd zij aan de door de I.L.C. ontworpen en door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in 1958 aangenomen "Model Rules on arbitral procedures" (vide blz. 12 en 189 van Jaarboek 1959/60 van het Ministerie van Buitenlandse Zaken). In de vorm van een code zou het jarenlange werk van de I.L.C. aan het onderhavige project zonder praktisch resultaat blijven.

Niet ontkend kan worden, dat de keuze van de verdragsvorm enkele moeilijkheden met zich zal brengen, inzonderheid die waarop in par. 3 hieronder wordt teruggekomen, maar de Adviescommissie meent dat daarvoor oplossingen denkbaar zijn en dat het geen aanbeveling verdient de moeilijkheid uit de weg te gaan door de codevorm te kiezen.

Gelding van de artikelen voor een organisatie

3, Gegeven de vele rechten en verplichtingen die uit de ontworpen artikelen naar hun strekking zouden moeten voortvloeien voor de internationale organisaties, rijst de vraag vanaf welk tijdstip een organisatie aan deze artikelen is gebonden. Eén denkbare oplossing is, de organisaties in de gelegenheid te stellen zelf partij te worden bij het verdrag waarin de artikelen worden neergelegd.

-Op zichzelf ontmoet deze constructie bij de Adviescommissie geen bezwaar, integendeel; al zal ermede rekening moeten worden gehouden dat niet elke internationale organisatie in haar eigen statuten de bevoegdheid vindt om partij bij een verdrag te worden. Evenwel zouden sommige staten zich om principiële reden tegen deze constructie kunnen kanten, met name wanneer - conform het eerdere advies van de Adviescommissie, par. 10 van haar rapport over de eerste reeks - het verdrag niet beperkt zou blijven tot organisaties van wereldwijde strekking. Met het oog daarop lijkt het althans mogelijk in een slotartikel van het verdrag te bepalen, dat het verdrag voor een organisatie gaat gelden met ingang van de datum welke de organisatie zelf, bij een besluit in overeenstemming met haar eigen statuten, daartoe aanwijst. Een dergelijk besluit zou aan alle belanghebbende staten kunnen worden medegedeeld en/of in de zetelovereenkomst kunnen worden verwerkt.

P a r t III: p e r m a n e n t o b s e r v e r m i s s i o n s

Het bestaan van waarnemersmissies

4. Men kan zich afvragen of - althans wat betreft waarnemersmissies bij organisaties met een universele roeping - het instituut van de waarnemersmissie niet in beginsel verwerpelijk is, nl. in tegenspraak met het universele karakter van de organisatie. Afgezien van bepaalde uitzonderingsgevallen van politieke aard in het lidmaatschap van de Verenigde Naties, zoals de Staat Vaticaanstad, Zwitserland en de Bondsrepubliek Duitsland, behoren staten die in

het werk van een organisatie zijn geïnteresseerd, lid te worden. Het lijkt onwenselijk, in de onderhavige artikelen het in wezen abnormale instituut van de waarnemersmissie te normaliseren, en wel op de voet van de in de structuur der internationale betrekkingen normale permanente vertegenwoordigingen.

Een argument van de I.L.C. voor deze normalisering is de mogelijkheid van een oplossing voor het vraagstuk van de "micro-staten" in de Verenigde Naties; zie par. 3 van haar algemene toelichting op sectie 1 van dit deel. Het valt op, dat dit belang in de toelichting op de afzonderlijke artikelen niet meer wordt genoemd.

Indien echter de ontworpen artikelen mede zullen gelden voor andere dan wereldwijde organisaties, wordt het instituut van de waarnemersmissie veel aanvaardbaarder. Van dit standpunt wordt uitgegaan in het hieronder volgende commentaar op de afzonderlijke artikelen.

De meervoudige vertegenwoordiging

5. Noch in deel II, betreffende de permanente vertegenwoordigingen, noch in het onderhavige deel III is een regel opgenomen over de mogelijkheid dat twee of meer staten samen één vertegenwoordiger of waarnemer accrediteren bij een organisatie. Dit in tegenstelling tot art. 6 van het Weense diplomatieke verdrag, art. 3 van het Weense consulaire verdrag, art. 5 van het verdrag van 1969 inzake bijzondere zendingen en art. 33 in deel IV van het onderhavige ontwerp, waar een overeenkomstige vraag in positieve of negatieve zin is beantwoord.

De Speciale Rapporteur van de I.L.C. heeft aan deze vraag aandacht gegeven in een "Note on appointment of a joint permanent mission by two or more States" in zijn derde rapport (doc. A/CN.4/203/Add. 1 van 3 mei 1968) en is daar - overigens uitsluitend afgaande op de praktijk in de Verenigde Naties - tot de conclusie gekomen, dat de figuur van meervoudige vertegenwoordiging zich in de praktijk zelden voordoet, en dan nog alleen in de vorm van vertegenwoordiging in de vergadering van een orgaan of in een conferentie; en daartoe is art. 33 opgenomen.

De Adviescommissie wil gaarne aannemen, dat de figuur van een gemeenschappelijke permanente vertegenwoordiging of

een gemeenschappelijke permanente waarnemersmissie tot nu toe zelden of nooit is voorgekomen. Zij wenst echter te constateren, dat het zwijgend voorbijgaan aan de mogelijkheid in de delen II en III die mogelijkheid geheel open laat. Zij acht het open houden van de mogelijkheid juist. Zulks vooral in deel III, aangezien voor waarnemersmissies zich niet de complicatie van uitoefening van stemrecht voordoet. Bovendien kan juist deze mogelijkheid in het belang van de "micro-staten" zijn. De figuur behoeft in dit verdrag niet te worden geregeld, mits in art. 6 en in art. 52 wordt vastgelegd, dat geen vertegenwoordigingen of waarnemersmissies worden toegelaten dan alleen wanneer terzake regels zijn gesteld door de desbetreffende organisatie (zie par. 12 van het rapport der Adviescommissie over de eerste reeks en par. 6 hieronder).

Art. 52: vestiging van waarnemersmissies

6. Wat betreft de verschillende opvattingen binnen de I.L.C., zoals die blijken uit par. 3 van haar toelichting, sluit de Adviescommissie zich aan bij de opvatting dat geen staat aan het onderhavige artikel een recht kan ontlenen, een waarnemersmissie te vestigen bij een organisatie, indien niet de regels of gebruiken van die organisatie zelf een dergelijke mogelijkheid voorzien. In dit opzicht is art. 52 te ruim geformuleerd; aanbevolen wordt een meer beperkte redactie te kiezen langs de lijn eerder voorgesteld door de Adviescommissie voor art. 6 (par. 12 van het rapport over de eerste reeks).

Art. 54: samenvval van functies

7. Terwijl deze bepaling herhaalt wat in art. 8 was gesteld voor de permanente vertegenwoordigingen, is een bepaling analoog aan art. 9 noch hier noch in een aansluitend artikel opgenomen. Voor dit laatste had de Speciale Rapporteur in zijn vijfde rapport wel een voorstel gedaan (doc. A/CN.4/227 van 1 april 1970, blz. 19). Hoewel uit de toelichting van de I.L.C. niet blijkt, waarom dat voorstel niet is overgenomen, zou uit de weglating kunnen worden geconcludeerd, dat de I.L.C. een bepaling over de verenigbaarheid van vertegenwoordigende functies overbodig acht, enerzijds omdat die verenigbaarheid in de praktijk door geen staat is aangevochten, welke praktijk reeds voldoende in de beide Weense verdragen van 1961 en 1963 is vastgelegd, anderzijds omdat die verenigbaarheid impliciet ook blijkt uit art. 59(2)

Ook de Adviescommissie acht een bepaling analoog aan art. 9 overbodig, maar zij meent dat dan, uit een oogpunt van evenwicht, ook art. 9 kan en dient te vervallen.

Art. 55: de positie van de zetelstaat

8. Zoals eerder opgemerkt in de paragrafen 9 en 15 van het rapport over de eerste reeks en in de paragrafen 13 e.v. van het rapport over de tweede reeks zou de Adviescommissie de positie van de zetelstaat met nadere waarborgen omkleed willen zien. In dit verband ware te bedenken, dat het in de bilaterale diplomatieke betrekkingen werkzame beginsel van de reciprociteit hier, in de regeling van de quasi-diplomatieke status van vertegenwoordigers bij organisaties, vrijwel geen toepassing kan vinden. Een remedie zou ten dele kunnen worden gevonden in de toevoeging van een bepaling, die de zetelstaat het recht geeft te verlangen, dat een door hem tot persona non grata verklaard lid van een diplomatieke of consulaire zending niet zal terugkeren in een permanente vertegenwoordiging of in een waarnemersmissie.

Art. 57: geloofsbrieven

9. De Adviescommissie heeft geen behoefte aan de invoering van geloofsbrieven voor permanente waarnemers. De praktijk kent deze formaliteit niet, en voor alle denkbare doeleinden is een schriftelijke mededeling aan de organisatie, zoals voorzien in art. 61(1), voldoende. Art. 57 kan geheel vervallen.

10. Wat de redactie van het tweede lid betreft: overeenkomstig het woordgebruik in de andere artikelen en gelet op definitie (a) in art. 51 behoort niet van "A non-member State" te worden gesproken maar van "The sending State". Voorts moet worden aangenomen, dat een waarnemer niet optreedt "in" maar "at" een orgaan.

Art. 58: volmachten

11. Voor de titel van dit artikel geldt dezelfde opmerking als die gemaakt bij de titel van art. 14 (par. 17 van het rapport der Adviescommissie over de eerste reeks).

Art. 59(2): samenval van voorrechten

12. Deze bepaling lijkt beter geplaatst in sectie 2, gelijk ook art. 107 is geplaatst in sectie 2 van deel IV.
13. het slot van de bepaling is anders geredigeerd dan het slot van art. 9(2) van het verdrag van 1969 inzake bijzondere missies. Enig verschil in betekenis schijnt niet te zijn beoogd. Dan echter verdient het aanbeveling een zelfde redactie aan te houden.

Art. 61: mededelingen

14. In het eerste lid ware, tussen (a) en (b), een bepaling toe te voegen, voor de inhoud waarvan zij verwezen naar par. 1) hieronder.

Art. 62: tijdelijk zaakgelastigde

15. De Adviescommissie is met de I.L.C. van oordeel, dat voor het geval van een waarnemersmissie geen verplichting op de zendstaat ware te leggen om een tijdelijk zaakgelastigde aan te wijzen. In overeenstemming met deze gedachtengang komt opnemng van een gedetailleerd voorschrift over deze figuur te zwaar voor. Onder schrapping van art. 62 zou kunnen worden volstaan met de toevoeging aan art. 61(1) van een bepaling inhoudende:

"the name of the person who will act as chargé d'affaires ad interim, in case the post of permanent observer is vacant or the permanent observer is

unable to perform his function, and if the sending State wishes to fill this vacancy".

Art. 63: bureaux

16. Het komt voor dat wijziging van "localities" in "a locality" (zie par. 2 van de toelichting van de I.L.C.) inderdaad een verduidelijking zou zijn.

Art. 64: de vlag

17. Indien behoefte bestaat aan dit artikel, verdient het de voorkeur daarin ook de woorden "flag and" op te nemen.

Art. 65: faciliteiten

18. In overeenstemming met het voorstel van de Adviescommissie bij art. 22 (par. 17 van haar rapport over de tweede reeks) zou ook in art. 65 moeten worden gesproken van:
".....such facilities as are required for the performance.....".

Art. 66: huisvesting

19. Verwezen wordt naar het commentaar in par. 26 hieronder met betrekking tot art. 33.

Art. 74: doorreis door derde staat

20. Verwezen wordt naar het commentaar in par. 38 en par. 39 hieronder met betrekking tot art. 110.

Art. 75: non-discriminatie

21. De opmerking van de Adviescommissie over een verbeterde redactie voor art. 44 (zie par. 31 van het rapport over de tweede reeks) geldt evenzeer voor art. 75.

22. De Adviescommissie vraagt zich af, of het in strijd zou zijn met de non-discriminatie-regel, als de zetelstaat in enig algemeen verbod - zoals van bezoeken aan bepaalde landstrekken of van het meenemen van foto-apparatuur - de mogelijkheid inhoudt van ontheffingen van geval tot geval. Zij beantwoordt deze vraag ontkennend.

P a r t IV: d e l e g a t i o n s

Andere conferenties

23. Naar aanleiding van definitie (b) in art. 78 merkt de Adviescommissie op, dat er naast conferenties bijeengeroepen door of onder de auspiciën van organisaties - ook al worden daaronder mede begrepen conferenties op verzoek van een organisatie bijeengeroepen door een staat (zie par. 3 van de I.L.C.-toelichting) - andere internationale conferenties zijn, waaronder er stellig zijn met een universele roeping, zoals: de internationale Rode Kruis conferenties, de Haagse diplomatieke conferenties van 1951 en 1964 nopens de eenmaking van het recht op de internationale koop van roerende lichamelijke zaken, de Brusselse diplomatieke zee-rechtconferenties sedert 1910, de Londense visserijconferentie van 1963/64. De status van delegaties naar deze en dergelijke conferenties vindt geen regeling in de onderhavige ontwerp-artikelen; hij vindt naar het voorkomt evenmin regeling in het verdrag van 1969 inzake bijzondere zendingen, of het zou moeten zijn dat art. 6 van dat verdrag mag worden opgevat als mede delegaties naar internationale conferenties omvattende.

Art. 81: samenstelling van delegaties

24. De Adviescommissie sluit zich aan bij de meerderheidsopvatting in de I.L.C., dat een delegatie ten minste één persoon moet omvatten aan wie de bevoegdheid de zendstaat te vertegenwoordigen, is gegeven.

Art. 33: enkelvoudige vertegenwoordiging

25. Blijkens par. 1 van haar toelichting meent de I.L.C. dat het beginsel van de enkelvoudige vertegenwoordiging, neergelegd in dit artikel, de praktijk van de internationale organisaties weerspiegelt, zoals beschreven door de Speciale Rapporteur. Evenwel blijkt uit diens vijfde rapport, dat hij alleen is afgegaan op de praktijk van de Verenigde Naties. De Adviescommissie wijst er op, dat er andere organisaties zijn, die de mogelijkheid van meervoudige vertegenwoordiging in hun systeem hebben opgenomen. Met het oog op het voornemen van de I.L.C. het vraagstuk van de enkel- of meervoudige vertegenwoordiging opnieuw te bezien in het licht van de regeringscommentaren, herinnert de Adviescommissie aan:

- de Wereldpostvereniging van 1874 (Verdrag van Bern zoals herzien te Wenen in 1964: art. 101 lid 2 van het algemeen reglement behorende bij dat verdrag voorziet de mogelijkheid van dubbele vertegenwoordiging in het Congres van de Vereniging)
- de Unie van 1883 tot bescherming van de industriële eigendom (Verdrag van Parijs, zoals herzien te Stockholm in 1967: art. 13 lid 3 kent een bijzondere regel voor groepsvertegenwoordiging in de Assemblee van de Unie)
- de Internationale Vereniging van 1932 voor Verreberichtgeving (Verdrag van Madrid zoals herzien te Montreux in 1965: hoofdstuk 5, randnummers 640-642, van het algemeen reglement behorende bij dat verdrag kent een regel voor dubbele vertegenwoordiging in de Conferentie van de Vereniging en daarnaast een regel voor stemoverdracht tot een maximum van één extra stem)
- de Internationale Organisatie van 1955 voor wettelijke metrologie (Verdrag van Parijs: art. XVII voorziet de mogelijkheid van stemoverdracht in de Commissie van de Organisatie tot een maximum van twee extra stemmen)
- de Europese Economische Gemeenschap van 1957 (Verdrag van Rome: art. 150 voorziet de mogelijkheid van stemoverdracht in de Raad van de Gemeenschap tot een maximum van één extra stem)

Vast staat, naar de mening van de Adviescommissie, dat de praktijk - waaruit ongetwijfeld meer voorbeelden zijn aan te halen - een grotere behoefte aan variatie heeft dan de I.L.C. het doet voorkomen. Aan de andere kant wil het door de I.L.C. ontworpen artikel niet meer geven dan een regel van aanvullend recht; vide de artikelen 3 en 30).

Met de regel zoals neergelegd in art. 63 is de Adviescommissie het eens. Indien het statuut van een organisatie of het reglement voor een conferentie zwijgt, komt het juist voor, dat de enkelvoudige vertegenwoordiging als regel wordt aangenomen, ook al omdat voor meervoudige vertegenwoordiging blijkens de aangehaalde praktijk uiteenlopende regels denkbaar zijn en zij soms niet zonder aanvullende voorzieningen uitvoerbaar is.

Wel echter verdient het aanbeveling, dat de I.L.C. in haar toelichting op deze bepaling een minder eenzijdig oordeel geeft over de bestaande praktijk en duidelijker de conclusie trekt dat voor de afzonderlijke organisaties en voor elke conferentie een andere regel dan die van art. 63 raadzaam kan blijken te zijn. Dit laatste met name in het belang van jonge of kleine staten.

Art. 34: de positie van de ontvangende staat

26. Verwezen wordt naar het commentaar in par. 8 hierboven met betrekking tot art. 55.

Art. 68: volmachten

27. De Adviescommissie is met sommige leden van de I.L.C. wier opvatting blijkt uit par. 2 van de toelichting, van mening dat lid 3 van het voorgestelde artikel overbodig is. Zij vreest dat het opnemen van deze bepaling eer verwarrend dan verhelderend werkt.

Bovendien mag ten aanzien van het artikel in zijn geheel de vraag worden gesteld, of herhaling van wat reeds in het Weense verdrag inzake verdragenrecht is geregeld, in casu aanbeveling verdient.

Art. 93: huisvesting

28. Ten onrechte, naar het de Adviescommissie lijkt, ziet de I.L.C. in haar toelichting hier een analogie met (art. 23 van) het verdrag van 1969 inzake bijzondere zendingen. Een bijzondere diplomatieke zending onderhoudt betrekkingen met de ontvangende staat, terwijl het hier gaat om multilaterale betrekkingen c.q. betrekkingen met een internationale organisatie. Ook in de praktijk wordt, voor zoveel de Adviescommissie bekend, de zorg voor hulp bij het vinden van huisvesting voor vertegenwoordigers naar conferenties of naar vergaderingen van een orgaan primair gedragen door het secretariaat of enig ander daartoe aangewezen onderdeel van de organisatie. Deze zorg te leggen op de ontvangende staat, zou een onnodige verzwaring van de lasten verbonden aan de door hem geboden gastvrijheid zijn. Daarom zij voorgesteld, de bepaling in dier voege te wijzigen, dat het de organisatie is die hulp biedt en dat de ontvangende staat waar nodig de organisatie bijstaat.

Het hierboven gestelde ten aanzien van art. 93 geldt ook voor de huisvesting van permanente vertegenwoordigingen en permanente waarnemers-missies (artt. 23 en 66), zij het in mindere mate, omdat het in deze gevallen permanente vertegenwoordigers betreft en de zorg voor de huisvesting niet zulk een omvangrijke arbeid ad hoc vereist. Toch ware te overwegen, of de taakverdeling onder de artt. 23 en 66 niet eveneens behoort te worden omgekeerd.

Art. 94 lid 3: vrijstelling van doorzoeking etc.

29. Verwezen wordt naar het commentaar op art. 25 (par. 19 van het rapport over de tweede reeks).

De door de I.L.C. aangenomen analogie met de bijzondere zendingen is in de vorige paragraaf bestreden.

Art. 98: persoonlijke onschendbaarheid

30. Verwezen wordt naar de opvatting van de Adviescommissie over de betekenis van de term "shall take all appropriate steps", uiteengezet in haar commentaar op art. 30 (par. 22 van het rapport over de tweede reeks).

Art. 100: immuniteit van jurisdictie

31. De Adviescommissie prefereert overneming van de regeling neergelegd in het verdrag inzake bijzondere zendingen, dus alternatief A.
32. De opneming van het bepaalde in lid 2 (d) van dit artikel (alternatief A) verdient volle instemming. De bepaling ware evenwel - conform de reeds bij art. 32 gemaakte opmerking (par. 26 van het rapport over de tweede reeks) - uit te breiden tot vlieg- en vaartuigen.
33. De Adviescommissie geeft in overweging, de ontvangende staat in aanvulling op het bepaalde in lid 2 (d) de bevoegdheid toe te kennen, de voorwaarde te stellen dat de vertegenwoordigers en delegatieleden zijn verzekerd tegen wettelijke aansprakelijkheid in overeenstemming met de wetten van de ontvangende staat, ook voor ongevallen tijdens de vervulling van de dienst. Dit is in het bijzonder van belang in die staten waar de wettelijke aansprakelijkheid voor schade is gekoppeld aan de strafrechtelijke vaststelling van schuld.
34. Een bepaling nopens de regeling van civiele vorderingen, bij de I.L.C. nog in overweging blijkens par. 4 van haar toelichting, ware zeker op te nemen.

Art. 107: samenval van voorrechten

35. Verwezen wordt naar het commentaar in par. 13 hierboven met betrekking tot art. 59 (2).

Art. 108: duur van de voorrechten

36. Verwezen wordt naar het commentaar op art. 42 (par. 3) van het rapport over de tweede reeks).
37. De Adviescommissie sluit zich aan bij de gedachte, uitgesproken door de I.L.C. in par. 3 van haar toelichting, dat in lid 1 van dit artikel een "reasonable time limit" ware te stellen aan het genot van de voorrechten en immuniteiten. Voorgesteld zij: één week voorafgaande aan het begin van de bijeenkomst.

Art. 110: doorreis door derde staat

38. Twijfel kan rijzen over de betekenis van het begrip "derde staat" in de relatie tussen enerzijds een zendstaat en anderzijds een internationale organisatie.

Ervan uitgaande, dat met derde staat is bedoeld elke staat die niet is de zendstaat noch de zetelstaat van de organisatie c.q. de staat waar het orgaan vergadert of waar de conferentie bijeenkomt, al naar het geval, dan rijst voorts de vraag of de onderhavige bepaling mede geldt voor "derde staten" die geen lid zijn van de desbetreffende organisatie. Een staat die partij wordt bij het onderhavige verdrag, hoeft niet van alle daaronder vallende internationale organisaties lid te zijn en zou tegen sommige organisaties ernstige bezwaren kunnen hebben. Moet die staat dan toch alle faciliteiten van art. 110 bieden?

39. De laatste woorden van lid 4 "and has raised no objection to it" zetten het bepaalde in de leden 1, 2 en 3 geheel op losse schroeven. De Adviescommissie meent, dat de derde staat in beginsel niet bevoegd behoort te zijn, zich op subjectieve gronden te verzetten tegen de doorreis. Die bevoegdheid tot verzet behoort te kunnen worden getoetst aan een objectief criterium, dat zou moeten worden vastgelegd in het onderhavige artikel.

De Adviescommissie had eerder eenzelfde opmerking gemaakt naar aanleiding van het overeenkomstige ontwerp-artikel inzake bijzondere zendingen (art. 39, zie par. 42 van rapport van juli 1966, doc. 729), daaraan toevoegende dat als een objectief criterium voor de weigeringsgronden niet kan worden geformuleerd, het weinig zin heeft het artikel te handhaven. Een vergelijkbare bepaling komt niet voor in de Weense diplomatieke en consulaire verdragen van 1961 en 1963.

Deze opmerking van de Adviescommissie is door de Regering in december 1966 overgenomen in haar commentaar op de ontwerp-artikelen inzake bijzondere zendingen (I.L.C.-rapport 1967, doc. A/6709), met geen ander resultaat dan dat de I.L.C. in de toelichting op haar definitieve ontwerp (aldaar art. 43) stelde, dat de geciteerde woorden betekenen "que l'Etat tiers n'est pas obligé de consentir au transit par son territoire des missions spéciales et de leurs membres". In het verdrag zoals vastgesteld in 1969 is dit art. 42 geworden en zijn de geciteerde slotwoorden in lid 4 gehandhaafd.

Art. 111: non-discriminatie

40. Verwezen wordt naar het commentaar op art. 44 (par. 31 van het rapport over de tweede reeks) en op art. 75 (par. 21-22 hierboven).

Art. 112: respectering van de wetten van de ontvangende staat.

41. Ten aanzien van lid 2 geldt hetzelfde als eerder opgemerkt ten aanzien van art. 45(2); vide par. 33 van het rapport van de Adviescommissie over de tweede reeks.

Ook voor lid 3 zij verwezen naar hetgeen is opgemerkt over art. 45(3); vide par. 34 van genoemd rapport.

Art. 115: faciliteiten voor in- en uitreis

42. De I.L.C. wil blijkens haar toelichting nader onderzoeken, of ook behoefte bestaat aan een bepaling inzake de plicht van de ontvangende staat om delegatieleden binnen te laten. De Adviescommissie meent, dat deze plicht reeds volgt uit art. 92 juncto art. 22 en dat aan een afzonderlijke bepaling geen behoefte bestaat.

Art. 116: bescherming gebouwen en archieven

43. In de laatste zin van lid 1 dient ten rechte "duty of the host State" te worden gelezen.